Vyjádření k doktorské disertaci

PhDr Any Adamovičové Partikule v mluveném jazyce

Dr. Adamovičovou znám dlouhou dobu už jako její učitel, dokonce i v základním magisterském studiu, a to vždy jako studentku mimořádně cílevědomou, erudovanou a se zájmem o věc. Navštěvovala u mne tehdy, ale i později, řadu přednášek a seminářů.

Předkládané práci, která je jedním ze závěrů mnohaleté práce na výstavbě toho, co se až časem začalo nazývat Pražský mluvený korpus, předcházela nejen zmíněná výstavba (které jsem se také spolu s dalšími účastnil), ale i důkladná analýza. Cílem bylo zmapovat autentický mluvený jazyk poprvé systematicky a ve větším rozsahu než jen pár dotud obvyklých glos a jednotlivostí. Obojí, výstavba a organizace akvizice textů i jejich následná mnohaletá analýza textů v počítači, byla zcela pionýrská a předpokládala revizi prakticky všech dosavadních hodnot a pravd, uložených v příručkách a slepě dotud tradovaných: mluvený jazyk není prostě jazyk spisovný a psaný. V bohatém repertoáru činností, kam patřila například nová koncepce popisu jazyka, vynikaly anotační a redakční pravidelné schůzky celého týmu, kde se diskutovaly problémy anotace i možná nová řešení; výsledkem, vždy týmově odsouhlaseným jako precedenční (sloužící jako model pro další podobné případy, které zaznamenával vytvořený anotační program), se postupně budoval popis v terénu neznámém a poznávaném jen pomalu.

Právě tady hrála mj. A. Adamovičová svou zásadní a nemalou úlohu, kde v diskusích uplatňovala své bohaté konkrétní zkušenosti. Je snad jasné, že rozmanitost i složitost problémů, které se deskriptivně nabízely (a mnohé dosud nabízejí), byla velká.

K největším patřily partikule, snad jak netragičtější tak nejsměšnější kategorie, resp. slovní druh jazyka. Čeština tu nebyla sama, s tímto slovním druhem zápolí různé jazyky různě (od jeho popření jako např. v angličtině, přes orientální či ugrofinské, po opatrné přiznávání: první vydání H-H se před lety poprvé cudně zmiňuje o existenci aspoň tří částic v češtině), snad i proto, že se tak zoufale nehodily syntaktikům, kteří si s nimi nevědí rady.

Nakonec, po jistých peripetiích se této jedné z nejzajímavější a také nejzanedbávanější oblasti ujala autorka a vydává tu počet ze svých dlouhých snah tento jev uchopit. Byly jsme diskusně celou tu dobu v osobním i konzultačním kontaktu a o problémy nikdy nebyla nouze. Myslím, že její úctyhodná i pozoruhodná snaha, která tu vyúsťuje v monografii, kterou je třeba vydat, nezapadne a jistě poslouží další práci, jak její tak jiných. Práce je tu pořád dost a je neobyčejně jak zajímavá, tak přínosná.

20. 3. 2018

Prof. PhDr. František Čermák, DrSc,

emeritní profesor FFUK, vedoucí práce